

Hanne Riddersborg
Undervisningsministeriet
Den internationale enhed
Vester Voldgade 123
1552 København K.

Boulevard du Roi Albert II,
5, 9ème étage
B-1210 Bruxelles

Tél +32 2 224 06 70
Fax +32 2 224 06 71

E-mail: dli@dlint.org
Hjemmeside: www.dlint.org

30. juni 2006

Høringsvar vedrørende Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet: Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation

Indledningsvis kan DLI erklære sig enig i hovedbudskabet i Kommissionens meddelelse om, at uddannelse, forskning og innovation er fundamentet for Europas udvikling og konkurrenceevne. Endvidere er DLI enig i Kommissionens vurdering af, at de europæiske universiteter har et stort potentiale, som bl.a. gennem et bedre organiseret samarbejde kunne udnyttes bedre.

Men DLI forholder sig dog overvejende kritisk overfor en række af de konkrete anbefalinger i Kommissionens meddelelse. DLI finder det yderst diskutabelt, at såvel den massive kritik, der rejses mod universiteterne, som mange af anbefalingerne er funderet på udokumenterede antagelser og påstande. Inden der iværksættes så massive reformer, som meddelelsen anbefaler, bør der foreligge vel underbygget dokumentation for, at man er på rette spor.

DLI må som en af hoveddancerne mod Kommissionens meddelelse vende sig mod forslaget¹ om, at etablere tre forskellige kategorier af universiteter, hvoraf den ene kategori udelukkende skulle koncentrere sig om uddannelse. DLI finder forslaget besynderligt, da definitionen på "universitet" netop er, at institutionen i sin virksomhed kombinerer undervisning og forskning. I europæisk sammenhæng bør betegnelsen "universitet" derfor forbeholdes institutioner, der driver forskning. Det er efter DLI's opfattelse direkte i strid med Lissabonstrategiens mål at etablere videregående uddannelser, hvor de studerende ikke fra første færd konfronteres med kravet om, at forskning og udvikling skal være en del af deres fremtidige professionelle virke.

DLI kan, som nævnt i indledningen, tilslutte sig, at der er behov for et meget tæt samarbejde mellem de europæiske universiteter såvel i udviklingen af tidssvarende uddannelser som på forskningsområdet. Samarbejdet er tvingende nødvendigt, hvis Europa skal udvikle den

¹ Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet: Virkeliggørelse af universiteternes moderniseringsdagsorden for uddannelse, forskning og innovation, p. 4

DLI repræsenterer:

- BUPL
- Danmarks Lærerforening
- Dansk Magisterforening
- Dansk Teknisk Lærerforbund
- Danske Produktionshøjskoler Lærerforening
- Efterskolernes Lærerforening
- Formidlerne
- Frie Grundskolers Lærerforening
- Gymnasieskolernes Lærerforening
- Handelsskolernes Lærerforening
- Københavns Lærerforening
- Landsforbundet af Voksen og Ungdomsundervisere
- Socialpædagogernes Landsforbund
- Speciallærerforeningen af 1981

vidensøkonomi, som Lissabonstrategien har sat som mål. Men DLI finder det vanskeligt at forstå, at Kommissionen på den ene side stiller krav om tæt samarbejde og videndeling universiteterne imellem og samtidig stiller krav om, at universiteterne skal underlægges markedsvilkår. Hvordan forestiller man sig, at de europæiske universiteter på en og samme tid både skal samarbejde og konkurrere?² Incitamentet til at samarbejde og incitamentet til at konkurrere er efter DLI's opfattelse grundlæggende modstridende størrelser.

Kommissionen tegner et billede af de styringsmæssige vilkår, som universiteterne skulle være underlagt, som er vanskelige at genkende. Ifølge Kommissionen skulle medlemsstaterne "strukturere, kontrollere og regulere" universiteterne i detaljer for derved, at underlægge dem en "overdreven offentlig kontrol" som i sidste ende skulle "pålægge universiteterne en uønsket grad af ensartethed".³ De reelle forhold ud over Europa er naturligvis langt mere diversificerede. Men efter DLI's opfattelse er det såvel naturligt som ønskværdigt, at også den videregående del af uddannelsessystemet er underlagt offentlig kvalitetsstyring. Uddannelse bør i et moderne demokrati være et frit gode, der som en naturlig følge heraf er underlagt politiske mål og politisk styring. Hvilket overhovedet ikke naturnødvendigt fører til "overdreven styring og ensartethed" således som påstanden er i Kommissionens meddelelse. Når hertil lægges, at Kommissionen i andre sammenhænge arbejder for større "ensartethed" fx via EQF og Bologna- og Københavnerprocessen, forekommer de – i øvrigt udokumenterede påstande – nærmest selvmodsigende.

Derudover har DLI følgende bemærkninger til Kommissionens konkrete forslag:

1. Mobilitet

Kommissionen advokerer i meddelelsen for, at der skal ske en betydelig stigning i mobiliteten på tværs af landegrænser og sektorer. DLI er fuldt ud enig i Kommissionens understregning af, at mobilitet er en vigtig komponent på det europæiske uddannelses- og arbejdsmarked. For DLI er det dog vigtigt, at denne mobilitet er understøttet og suppleret af en række retningslinier, som kan medvirke til at kvalitetssikre og øge transparensen af de enkelte uddannelser. DLI anser i den forbindelse Rådet og Europa-Parlamentets henstilling om yderligere europæisk samarbejde vedrørende kvalitetssikring inden for videregående uddannelse, som et vigtigt bidrag hertil. Imidlertid finder DLI ikke, at henstillingen er et tilstrækkeligt pålideligt kvalitetssikringsredskab, hvis og når omfanget af mobilitetsophold stiger.

For DLI er det derfor helt nødvendigt, at øget mobilitet er akkompagneret af offentlig kontrol med uddannelserne. Dette er vigtigt bl.a. for at sikre, at der er den nødvendige progression i den enkelte studerendes

² Ibid. p. 2

³ Ibid. p. 3

uddannelsesforløb, når uddannelsen som følge af øget mobilitet i højere grad sammensættes på kryds og tværs af landegrænser og sektorer.

2. Universiteternes struktur

Kommissionen anbefaler i meddelelsen, at universiteterne skal benytte sig af ”nye interne forvaltningsstrukturer” for derved at undvige den eksisterende overregulering og mikroforvaltning, som Kommissionen mener, præger universiteter. Dette indebærer bl.a., at universiteterne bør ”gå væk fra deres opsplitning i fakulteter, departementer, laboratorier og administrative enheder”.⁴ DLI har den opfattelse, at denne anbefaling bør omgås med stor forsigtighed. Den nuværende faglige og administrative struktur på universiteterne bygger på overordentlig lange erfaringer. Kommissionen efterlyser igen og igen i sin meddelelse solid faglig viden og mulighed for at udvikle sublim ekspertise. Traditionelt finder denne udvikling sted i specialiserede faglige miljøer. DLI kan erklære sig enig i, at det moderne videnssamfund stiller krav om tætte tværfaglige samarbejder. Mulighederne for etablering af disse samarbejder *skal* derfor være til stede på universiteterne, men DLI vil advare imod, at man for at forfølge dette mål, bryder eksisterende faglige miljøer op, uden at vide, om det man stiller i stedet vil kunne fungere. At forestille sig, at universiteter i europæisk regi skal kunne drives efter samme model som en (moderne) erhvervsvirksomhed, finder DLI direkte naivt. Autonomi og forskningsfrihed er stadig vigtige forudsætninger for innovation og nybrud.

3. Partnerskaber med erhvervslivet

Kommissionens meddelelse fremhæver vigtigheden af, at universiteterne indgår i partnerskaber med erhvervslivet. DLI er fuldt ud enig i, at en tæt dialog og et produktivt samspil mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet *kan* tilføre ’added value’ til begge verdener, og på den måde have en positiv effekt for landets vækst og udvikling. Men DLI vil gerne påpege, at et forstærket samarbejde mellem vidensinstitutioner og erhvervsliv indeholder såvel faldgruber som fordele.

DLI finder det således problematisk, at Kommissionens meddelelse peger på, at universiteterne bør modtage støtte på grundlag af relevant output, hvilket vil indebære ”*en proaktiv spredning i deres finansieringsportefølje til forskning ved samarbejde med virksomheder*”.⁵ DLI vil derfor som allerede påpeget advare mod, at uddannelsesverdenen og forskningen snævert bindes i et kommercielt samarbejde underlagt økonomiske incitamentsstrukturer. Risikoen er, at en – kortsigtet – kommerciel tilgang kan hindre innovation og forskning.

Uafhængighed, objektivitet og integritet er forskningens fornemteste grundvilkår. Hvis universiteternes og forskningens ’finansieringsporteføljer’ skal baseres på tilskud fra erhvervslivet, og hvis nationale regeringer lader finansieringen af universiteterne være afhængig

⁴ Ibid. p. 6

⁵ Ibid. p. 8

af, hvor godt deres forskning udnyttes erhvervsmæssigt, vil forskningen miste sin principielle autonomi og integritet.

4. Den rigtige kombination af færdigheder og kompetencer til brug på arbejdsmarkedet

DLI er enig i, at det er vigtigt, at de videregående uddannelser indholdsmæssigt er tilrettelagt således, at de studerende efter endt uddannelsesforløb har mulighed for at finde en plads på arbejdsmarkedet. Men DLI finder det yderst betænkeligt, at Kommissionen introducerer den tankegang, at der skulle eksistere ”den *rigtige kombination* af færdigheder og kompetencer til brug på arbejdsmarkedet”. Tankegangen kan være direkte ødelæggende. Ingen ved, hvad ”den rigtige kombination” vil være på et fremtidigt arbejdsmarked. Tværtimod forældes uddannelser i dag med rivende hast, og tendensen er vel nærmest, at jo mere målrettet jo hurtigere forældelse. De videregående uddannelser bør derfor se det som deres opgave at udstyre de studerende med solide faglige ”værktøjskasser” kombineret med en række kompetencer, der sætter dem i stand til at lære livslangt og til at deltage i nytænkning, udvikling og forskning inden for deres fagområde og arbejdsfelt, uden at deres uddannelsesforløb er rettet mod at erhverve meget specifikke erhvervsmæssige kompetencer. Kun derved opnår man den fleksibilitet i arbejdsstyrken, som er et af de mest fremherskende krav på det moderne arbejdsmarked.

Med venlig hilsen

Birgitte Birkvad
DLI Bruxelles